EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2012 05 30
COM(2012) 257 final

KOMISIJOS ATASKAITA

2012 M. KONVERGENCIJOS ATASKAITA

(parengta remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalimi)

{SWD(2012) 144 final}

KOMISIJOS ATASKAITA

2012 M. KONVERGENCIJOS ATASKAITA

(parengta remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalimi)

1. ATASKAITOS TIKSLAS

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad Komisija ir Europos Centrinis Bankas (ECB) ne rečiau kaip kartą per dvejus metus arba valstybės narės, kuriai taikoma išimtis[1], prašymu praneštų Tarybai apie valstybių narių pažangą, padarytą vykdant savo įsipareigojimus siekiant dalyvauti ekonominėje ir pinigų sąjungoje. Paskutinės Komisijos ir ECB konvergencijos ataskaitos priimtos 2010 m. gegužės mėn.

2012 m. konvergencijos ataskaitoje aptariamos šios aštuonios valstybės narės, kurioms taikoma išimtis: Bulgarija, Čekija, Latvija, Lietuva, Vengrija, Lenkija, Rumunija ir Švedija[2]. Išsamesnis konvergencijos būklės šiose šalyse vertinimas pateiktas šios ataskaitos techniniame priede (SWD(2012) 144). Kai 2010 m. buvo rengiama paskutinė konvergencijos ataskaita, valstybių narių pažanga siekiant konvergencijos buvo nevienoda, kadangi daugeliui jų teko smarkiai koreguoti anksčiau susidariusį disbalansą, atsižvelgiant į ekonomikos ir finansų krizę. Šis vertinimas atliekamas vis dar esant sudėtingoms išorės aplinkybėms, regionui pamažu atsigaunant, o finansų rinkoms vis patiriant sunkumų.

Komisijos ir ECB ataskaitų turiniui taikomi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai. Pagal šį straipsnį reikalaujama, kad ataskaitose būtų vertinama, kaip nacionalinės teisės aktai, įskaitant nacionalinio centrinio banko statutą, atitinka Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 130 ir 131 straipsnius ir Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statutą (toliau – ECBS ir ECB statutas). Ataskaitose taip pat turi būti nagrinėjama, ar atitinkama valstybė narė yra pasiekusi aukštą tvarios konvergencijos lygį remiantis konvergencijos kriterijais (kainų stabilumo, viešųjų finansų, valiutos kurso stabilumo ir ilgalaikių palūkanų normų), taip pat atsižvelgiama į kitus veiksnius, nurodytus Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalies paskutinėje pastraipoje. Keturi konvergencijos kriterijai išsamiau aptarti prie Sutarčių pridėtame protokole (Protokole Nr. 13 dėl konvergencijos kriterijų).

Ekonomikos ir finansų krizė atskleidė dabartinės ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) ekonomikos valdymo sistemos trūkumus ir parodė, kad reikia geriau išnaudoti turimas priemones. Šis vertinimas atliekamas atsižvelgiant į EPS valdymo reformą, kuri buvo vykdoma pastaruosius dvejus metus siekiant užtikrinti tvarų ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą. Todėl konvergencijos vertinimas derinamas su platesniu

[1] Valstybės narės, kurios dar neįvykdė būtinų euro įvedimo sąlygų, vadinamos valstybėmis narėmis, kurioms taikoma išimtis. Prieš priimant Mastrichto sutartį, Danija ir Jungtinė Karalystė derybose pasiekė, kad šios nuostatos joms nebūtų taikomos, ir trečiajame EPS etape jos nedalyvauja.

[2] Danija ir Jungtinė Karalystė nepareiškė ketinimo įsivesti eurą, todėl į vertinimą neįtrauktos.

Europos semestru, kurį įgyvendinant vadovaujamasi integruotu ir perspektyviu požiūriu į ekonominės politikos uždavinius, kylančius EPS užtikrinant fiskalinį tvarumą, konkurencingumą, finansų rinkos stabilumą ir ekonomikos augimą. Pagrindinės naujovės valdymo reformos srityje, kuriomis stiprinamas kiekvienos valstybės narės konvergencijos proceso ir jos tvarumo vertinimas, apima, *inter alia*, perviršinio deficito procedūrą, kuri buvo sugriežtinta vykdant Stabilumo ir augimo pakto reformą 2011 m., ir naujas priemones makroekonominio disbalanso priežiūros srityje. Visų pirma atsižvelgiama į 2012 m. konvergencijos ataskaitų[3] vertinimą ir įspėjimo mechanizmo ataskaitos, parengtos taikant makroekonominio disbalanso procedūrą[4], išvadas.

Konvergencijos kriterijai

Norint išanalizuoti **nacionalinės teisės aktų**, įskaitant nacionalinių centrinių bankų statutus, **derėjimą** su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 130 straipsniu ir 131 straipsnyje numatyta atitikties užtikrinimo prievole, taip pat reikia įvertinti, kaip laikomasi piniginio finansavimo draudimo (123 straipsnis) ir privilegijos naudotis finansų įstaigomis draudimo (124 straipsnis), taip pat kaip įvedant eurą laikomasi ECBS tikslų (127 straipsnio 1 dalis) bei uždavinių (127 straipsnio 2 dalis) ir kitų nuostatų, susijusių su nacionalinių centrinių bankų integravimu į ECBS.

Kainų stabilumo kriterijus apibrėžtas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalies pirmoje įtraukoje: *„didelis kainų stabilumas; ar jis pasiektas, sprendžiama pagal infliacijos lygį, artimą tam, kurį yra pasiekusios ne daugiau kaip trys valstybės narės, kuriose kainos yra stabiliausios“*.

Protokolo dėl konvergencijos kriterijų 1 straipsnyje nustatyta, kad *„kainų stabilumo kriterijus <...> reiškia, kad valstybės narės kainų stabilumas yra tvarus ir vidutinis infliacijos lygis per vienerius metus iki tyrimo neviršija daugiau kaip 1,5 procentinio punkto daugiausia trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, infliacijos lygio. Infliacija matuojama taikant vartotojų kainų indeksą palyginamuoju pagrindu, atsižvelgiant į nacionalinių apibrėžimų skirtumus“*[5]. Tvarumo reikalavimas reiškia, kad priimtinas infliacijos lygis turi būti iš esmės pasiektas dėl sąnaudų ir kitų struktūriniu būdu kainų pokyčius lemiančių veiksnių, o ne dėl laikinų veiksnių poveikio. Todėl vertinant konvergenciją nagrinėjami veiksniai, turintys poveikio infliacijos perspektyvai, kartu atsižvelgiant į naujausias Komisijos tarnybų infliacijos prognozes[6]. Šiuo atžvilgiu ataskaitoje taip pat vertinama, ar tikėtina, kad artimiausiais mėnesiais šalies infliacijos lygis atitiks pamatinę vertę.

---

3 Programas galima rasti http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/convergence/programmes/2012_en.htm.

4 Ekonomikos ir finansų krizė aiškiai parodė, kad ekonomikos valdymo sistemą, kuri sudaro EPS pagrindą, reikia toliau stiprinti, siekiant spręsti su netvariomis makroekonominėmis tendencijomis susijusius klausimus. Šį poreikį atitinka nauja makroekonominio disbalanso prevencijos ir ištaisymo procedūra – makroekonominio disbalanso procedūra, kuri buvo viena iš pagrindinių teisės aktų rinkinio (2011 m. gruodžio mėn. įsigaliojusio šešių teisės aktų dėl ekonomikos valdymo rinkinio), kuriuo siekiama stiprinti EPS valdymo struktūras, priemonių.

5 Nustatant kainų stabilumo kriterijų, infliacija apskaičiuojama pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (SVKI), apibrėžtą Tarybos reglamente (EB) Nr. 2494/95.

6 Visos šioje ataskaitoje pateiktos infliacijos prognozės ir kiti kintamieji paimti iš Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozės. Komisijos tarnybų prognozės grindžiamos bendrosiomis prielaidomis dėl išorės kintamųjų ir prielaida, kad politika nesikeis, be to, atsižvelgiama į priemones, apie kurias turima

2012 m. kovo mėn. apskaičiuota pamatinė infliacijos lygio vertė buvo 3,1 %, o trys valstybės narės, kuriose kainos buvo stabiliausios – Švedija, Airija ir Slovėnija.

Viešųjų finansų konvergencijos kriterijus apibrėžtas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalies antroje įtraukoje: *„valstybės finansinės padėties tvarumas; ar jis pasiektas, sprendžiama pagal bendrojo šalies biudžeto be perviršinio deficito, kuris nustatomas pagal 126 straipsnio 6 dalį, padėtį“*. Protokolo dėl konvergencijos kriterijų 2 straipsnyje taip pat nurodoma, kad šis kriterijus reiškia, jog *„tyrimo metu valstybė narė nėra Tarybos sprendimo pagal minėtos sutarties 126 straipsnio 6 dalį dėl perviršinio deficito buvimo objektas“*. Siekiant visapusiškai stiprinti EPS ekonomikos valdymą, 2011 m. buvo sugriežtinti antriniai teisės aktai, susiję su viešaisiais finansais, įskaitant naujus reglamentus, kuriais iš dalies keičiamas Stabilumo ir augimo paktas[7].

Valiutos kurso kriterijus apibrėžtas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalies trečioje įtraukoje: *„Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizmo nustatytų normalių svyravimo ribų laikymasis bent dvejus metus išvengiant nuvertėjimo euro atžvilgiu“*.

Protokolo dėl konvergencijos kriterijų 3 straipsnyje nurodoma: *„Dalyvavimo Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizme kriterijus <...> reiškia, kad valstybė narė laikėsi norminių svyravimo ribų, numatytų Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizme, be didelių nukrypimų bent paskutinius dvejus metus iki tyrimo. Pirmiausia, valstybė narė negali būti nuvertinusi savo valiutos dvišalio pagrindinio kurso euro atžvilgiu savo pačios iniciatyva per tą patį laikotarpį“*[8].

Atitinkamas dvejų metų laikotarpis, kuriuo šioje ataskaitoje vertinamas valiutos kurso stabilumas, yra laikotarpis nuo 2010 m. gegužės 1 d. iki 2012 m. balandžio 30 d. Vertindama valiutos kurso stabilumo kriterijų, Komisija atsižvelgia į papildomų rodiklių, kaip antai užsienio valiutos atsargų ir trumpalaikių palūkanų normų, pokyčius, taip pat į politikos priemonių, įskaitant užsienio valiutos intervencines operacijas, svarbą išlaikant valiutos kurso stabilumą. Prireikus analizėje taip pat atsižvelgiama į išorės oficialaus finansavimo priemonių poveikį, įskaitant jų dydį, pagalbos srautų sumą ir pobūdį, taip pat galimas politikos sąlygas.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalies ketvirtoje įtraukoje nustatytas reikalavimas – *„valstybės narės, kuriai taikoma išimtis, pasiektas*

---

pakankamai informacijos. Pamatinės vertės prognozė gali būti netiksli, nes ji apskaičiuota remiantis trijų valstybių narių, kuriose, kaip numatoma, kainos per prognozuojamą laikotarpį bus stabiliausios, infliacijos prognozėmis. Todėl klaidos galimybė padidėja.

7 2011 m. gruodžio 13 d. įsigaliojo direktyva dėl būtiniausių nacionalinių biudžeto sistemų reikalavimų, du nauji reglamentai dėl makroekonominės priežiūros ir trys reglamentai, kuriais iš dalies keičiamas Stabilumo ir augimo paktas (viename iš naujųjų reglamentų dėl makroekonominės priežiūros ir viename iš reglamentų, kuriais iš dalies keičiamas Stabilumo ir augimo paktas, numatyti euro zonos valstybėms narėms taikomi nauji vykdymo užtikrinimo mechanizmai). Tais pakeitimais numatyta, kad taikant perviršinio deficito procedūrą atsižvelgiama į skolos kriterijų, o Stabilumo ir augimo paktas papildytas keliomis svarbiomis naujovėmis, visų pirma išlaidų kriterijumi, kuriuo papildytas kiekvienos šalies pažangos, padarytos siekiant vidutinės trukmės laikotarpio biudžeto tikslo, vertinimas.

8 Vertindama atitiktį valiutos kurso kriterijui, Komisija nagrinėja, ar valiutos kursas vis dar nedaug skiriasi nuo VKM II centrinio pariteto, ir kartu gali atsižvelgti į kurso augimo priežastis pagal Bendrąjį pareiškimą apie valstybes kandidates ir VKM II, patvirtintą neoficialioje ECOFIN taryboje Atėnuose 2003 m. balandžio 5 d.

*konvergencijos ir jos dalyvavimo valiutos kurso mechanizme patvarumas, kurį atspindi **ilgalaikių palūkanų normos**"*. Protokolo dėl konvergencijos kriterijų 4 straipsnyje nustatyta, kad *„palūkanų normų konvergencijos kriterijus <...> reiškia, kad vienerių metų laikotarpiu iki tyrimo valstybės narės vidutinė nominali ilgalaikė palūkanų norma neviršijo daugiau kaip 2 procentiniais punktais daugiausia trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, palūkanų normos. Palūkanų normos matuojamos ilgalaikių vyriausybės obligacijų ar palyginamų vertybinių popierių pagrindu atsižvelgiant į nacionalinių apibrėžimų skirtumus"*. Dabartinėmis aplinkybėmis kai kurių valstybių narių valstybės obligacijų rinkos yra smarkiai iškreiptos, todėl jų ilgalaikės palūkanų normos nėra reikšmingas kriterijus vertinant konvergencijos būklę. Atsižvelgiant į visa tai, apskaičiuojant ilgalaikių palūkanų normų kriterijaus pamatinę vertę būtų netikslinga įtraukti Airijos, vienos iš trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, ilgalaikę palūkanų normą. Todėl pamatinė vertė nustatyta pagal Švedijos ir Slovėnijos ilgalaikes palūkanų normas[9].

2012 m. kovo mėn. apskaičiuota pamatinė palūkanų normos vertė buvo 5,8 %.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalyje taip pat reikalaujama įvertinti kitus ekonominei integracijai ir konvergencijai svarbius veiksnius. Tokie papildomi veiksniai apima finansų ir prekių rinkos integraciją, einamosios sąskaitos mokėjimų balanso pokyčius, taip pat gaminio vienetui tenkančių darbo sąnaudų ir kitų kainų rodiklių pokyčius. Šie veiksniai nagrinėjami vertinant kainų stabilumą. Papildomi veiksniai yra svarbūs sklandžios valstybės narės integracijos į euro zoną rodikliai.

2. BULGARIJA

Bulgarijos teisės aktai, visų pirma *Bulgarska narodna banka* (BNB) įstatymas ir Interesų konflikto prevencijos ir nustatymo įstatymas, **nėra visiškai suderinti** su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Neatitikimų ir trūkumų, susijusių su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 2 dalyje ir ECBS ir ECB statuto 3 straipsnyje numatytais ECBS uždaviniais, esama BNB nepriklausomumo, piniginio finansavimo draudimo ir centrinio banko integracijos į ECBS srityse.

Per kiekvieną konvergencijos būklės vertinimą nuo įstojimo į ES 2007 m. vidutinė dvylikos mėnesių infliacija Bulgarijoje buvo didesnė už pamatinę vertę. Per 12 mėnesių iki 2012 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Bulgarijoje buvo 2,7 %, t. y. mažesnis už 3,1 % pamatinę vertę. Prognozuojama, kad ir ateinančiais mėnesiais jis bus mažesnis už pamatinę vertę.

Dėl mažėjančių pagrindinių produktų kainų ir didelio ekonomikos nuosmukio 2009 m. pabaigoje metinė infliacija pagal SVKI sumažėjo beveik iki nulio. Tačiau pakilus pagrindinių produktų kainoms, padidėjus netiesioginiams mokesčiams ir vis dar sparčiai augant darbo užmokesčiui 2010 m. infliacija vėl pradėjo augti. 2011 m. pradžioje infliacija pasiekė aukščiausią lygį – 4,6 %, tačiau silpstant minėtų dviejų

[9] 2012 m. kovo mėn. pamatinė vertė apskaičiuota kaip Švedijos (2,2 %) ir Slovėnijos (5,4 %) vidutinių ilgalaikių palūkanų normų paprastas vidurkis. Tuo tarpu 2012 m. kovo mėn. Airijos vidutinė dvylikos mėnesių ilgalaikė palūkanų norma buvo 9,1 %. Airijai pagalba pagal ES ir TVF finansinės pagalbos programą teikiama nuo 2010 m. gruodžio mėn.

veiksnių poveikiui iki 2011 m. pabaigos ji vėl sumažėjo iki 2 %. 2012 m. kovo mėn. metinė infliacija pagal SVKI buvo 1,7 %.

Numatoma, kad 2012 m. infliacija šiek tiek padidės, nes pasireikš pagrindinių produktų kainų augimo metų pradžioje poveikis, o dėl didelio nominalaus darbo užmokesčio augimo pakils paslaugų kainos, nepaisant mažos vidaus paklausos. Remiantis Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognoze atitinkamai numatoma, kad 2012 m. vidutinė metinė infliacija pagal SVKI bus 2,6 %, o 2013 m. – 2,7 %. Palyginti nedidelis kainų lygis Bulgarijoje (49 % euro zonos vidurkio 2010 m.) rodo didelį tolesnės kainų konvergencijos potencialą ilgalaikėje perspektyvoje.

Bulgarija atitinka kainų stabilumo kriterijų.

2a diagrama. **Bulgarija. Infliacijos kriterijus nuo 2006 m.**
(%, 12 mėnesių slankusis vidurkis)

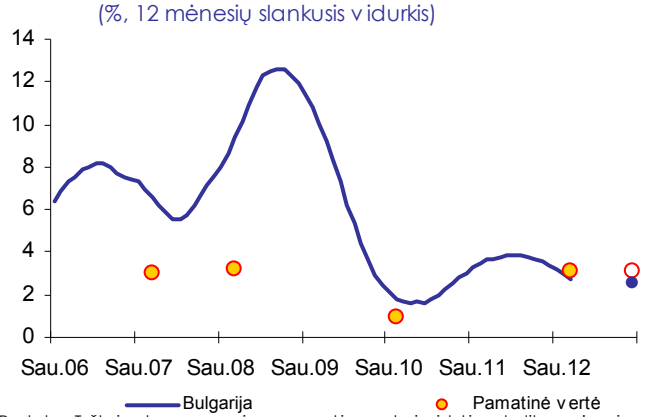

Pastaba. Taškai rodo prognozuojamą pamatinę vertę ir vidutinę dvylikos mėnesių infliaciją šalyje 2012 m. gruodžio mėn.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šiuo metu Bulgarijai taikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito (2010 m. liepos 13 d. Tarybos sprendimas)[10]. Taryba rekomendavo Bulgarijai imtis veiksmų ir iki 2011 m. patikimai ir tvariai sumažinti deficitą, kad jis neviršytų 3 % BVP. Sumažėjus išlaidų ir BVP santykiui, valdžios sektoriaus balansas sumažėjo nuo 4,3 % BVP deficito 2009 m. iki 3,1 % BVP deficito 2010 m. 2011 m. deficito ir BVP santykis buvo 2,1 %, o remiantis prielaida, kad politika nesikeis, pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad dėl įšaldyto valdžios sektoriaus darbo užmokesčio bei pensijų ir priemonių, kuriomis siekiama pagerinti pajamų surinkimą, jis dar sumažės iki 1,9 % BVP 2012 m. ir 1,7 % BVP 2013 m. 2011 m. bendrosios valstybės skolos santykis tebebuvo nedidelis – maždaug 16,3 % BVP, tačiau numatoma, kad 2012 m. jis padidės iki 17,6 % BVP, o 2013 m. – iki 18,5 % BVP.

Atsižvelgdama į šiuos pokyčius ir Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę, Komisija mano, kad perviršinis deficitas buvo ištaisytas, patikimai ir tvariai sumažinus biudžeto deficitą iki mažiau kaip 3 % BVP. Todėl Komisija rekomenduoja Tarybai panaikinti sprendimą dėl perviršinio deficito Bulgarijoje.

Jei Taryba nuspręs nutraukti perviršinio deficito procedūrą Bulgarijos atžvilgiu, **Bulgarija atitiks viešųjų finansų kriterijų**.

[10] 2010/422/ES (OL L 199, 2010 7 31, p. 26).

2b diagrama. **Bulgarija. Valstybės biudžeto balansas ir skola**

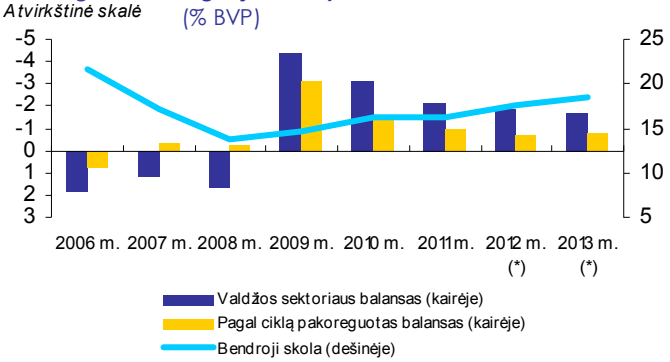

(*) Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos

Bulgarijos levas neįtrauktas į VKM II. BNB siekia pirminio tikslo – užtikrinti kainų stabilumą – taikydamas valiutos kurso sąsają pagal valiutų valdybos modelį (VVM). Savo VVM Bulgarija nustatė 1997 m. liepos 1 d., susiedama Bulgarijos levą su Vokietijos marke, o vėliau – su euru. Atsižvelgiant į papildomus rodiklius, kaip antai užsienio valiutos atsargų pokyčius ir trumpalaikes palūkanų normas, nuo 2009 m. investuotojai iš esmės pradėjo palankiau vertinti rizikos veiksnius Bulgarijoje. Didelės oficialiosios atsargos ir toliau užtikrina VVM atsparumą. Per dvejų metų vertinimo laikotarpį Bulgarijos levas, taikant VVM, tebebuvo visiškai stabilus euro atžvilgiu.

Bulgarija neatitinka valiutos kurso kriterijaus.

Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Bulgarijoje vienerius metus iki 2012 m. kovo mėn. buvo 5,3 %, t. y. mažesnė už 5,8 % pamatinę vertę. Ji palaipsniui mažėjo nuo daugiau kaip 7 % 2010 m. pradžioje iki truputį daugiau kaip 5 % 2011 m. pabaigoje. Pajamingumo skirtumas, palyginti su euro zonos ilgalaikėmis palyginamosiomis obligacijomis[11], buvo nepastovus, tačiau nuo 2009 m. rudens iki 2012 m. pradžios laipsniškai mažėjo, nes atslūgus įtampai pasaulio finansų rinkose ir sumažėjus šalies rizikos priedui sumažėjo Bulgarijos obligacijų pajamingumas. 2010 m. viduryje dėl valstybės skolos krizės euro zonoje ir nerimo dėl Bulgarijos viešųjų finansų statistikos kokybės kilo laikina įtampa, turėjusi poveikio Bulgarijos ilgalaikiam pajamingumui.

Bulgarija atitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijų.

Be to, išnagrinėti papildomi veiksniai, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius, taip pat prekių ir finansų rinkos integraciją. Iki 2008 m. buvęs labai didelis Bulgarijos išorės balanso deficitas buvo pakoreguotas ir 2010 m. pasiekta iš esmės subalansuota būklė, o 2011 m. susidarė maždaug 2 % BVP perteklius. Pagrindinė tokio pagerėjimo priežastis – prekybos balansas, nes sumažėjus vidaus paklausai importas taip pat sumažėjo, tačiau eksportas 2010 ir 2011 m. dinamiškai augo. Sumažėjus grynajam bankų sektoriaus išorės finansavimui, smarkiai padidėjo finansinės sąskaitos srautai į

[11] Šalių ilgalaikių palūkanų skirtumas, palyginti su euro zonos ilgalaikėmis palyginamosiomis obligacijomis, apskaičiuojamas remiantis mėnesio eilutėmis „EPS konvergencijos kriterijaus obligacijų pajamingumo dydžiai“ (angl. *EMU convergence criterion bond yields*), kurias skelbia Eurostatas. Eilutes taip pat skelbia ECB pavadinimu „Suderinta ilgalaikių palūkanų norma konvergencijos vertinimo tikslais“ (angl. *Harmonised long-term interest rate for convergence assessment purposes*).

užsienį, kuriuos iš dalies kompensavo TUI įplaukos, nors jos ir buvo mažesnės nei prieš krizę. Bulgarijos ekonomika yra gerai integruota į ES ekonomiką, ypač dėl tvirtų prekybos ir TUI ryšių. Atsižvelgiant į pasirinktus rodiklius, susijusius su verslo aplinka, Bulgarijos rezultatai yra prastesni nei euro zonos valstybių narių vidurkis. Šalies finansų sektoriaus integracija į ES finansų sistemą didelė, daugiausia dėl to, kad didelė bankų sistemos dalis nuosavybės teise priklauso užsienio subjektams. Remiantis 2012 m. vasario mėn. įspėjimo mechanizmo ataskaitos išvadomis, taikant makroekonominio disbalanso procedūrą buvo atlikta nuodugni Bulgarijos apžvalga.

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo ir atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus veiksnius, Komisija mano, kad Bulgarija neatitinka euro įvedimo sąlygų.

3. ČEKIJA

Čekijos teisės aktai, visų pirma *Česká národní banka* (ČNB) įstatymas, **nėra visiškai suderinti** su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Neatitikimai visų pirma susiję su centrinio banko nepriklausomumu, piniginio finansavimo draudimu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įvedimo metu dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 2 dalyje ir ECBS ir ECB statuto 3 straipsnyje numatytų ECBS uždavinių. ČNB įstatyme taip pat esama trūkumų, susijusių su centrinio banko nepriklausomumu, piniginio finansavimo draudimu ir ECBS uždaviniais.

Per paskutinį konvergencijos būklės vertinimą 2010 m. vidutinė dvylikos mėnesių infliacija Čekijoje buvo mažesnė už pamatinę vertę. Per 12 mėnesių iki 2012 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Čekijoje buvo 2,7 %, t. y. mažesnis už 3,1 % pamatinę vertę. Prognozuojama, kad ateinančiais mėnesiais jis augs ir bus didesnis už pamatinę vertę.

Pastaraisiais metais infliacija Čekijoje iš esmės atitiko euro zonos infliacijos lygį. 2009 m., prasidėjus Čekijos ekonomikos nuosmukiui, metinė infliacija staiga sumažėjo ir kurį laiką buvo neigiama. Sumažėjus vidaus paklausai, 2010 ir 2011 m. infliacija išliko nedidelė, o vidaus kainas daugiausia lėmė importo kainos pokyčiai. Bendroji infliacija padidėjo 2012 m. pradžioje – daugiausia dėl padidėjusio lengvatinio PVM tarifo.

Numatoma, kad padidėjus PVM tarifui infliacija 2012 m., palyginti su ankstesniais metais, bus didesnė, tačiau tikimasi, kad dėl vangios vidaus paklausos ir palankių gaminio vienetui tenkančių darbo sąnaudų pokyčių kainų augimas bus nedidelis. Remiantis tuo, pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2012 m. metinė infliacija pagal SVKI vidutiniškai bus 3,3 %, o 2013 m. – 2,2 %. Kainų lygis Čekijoje (maždaug 72 % euro zonos vidurkio 2010 m.) rodo kainų konvergencijos potencialą ilgalaikėje perspektyvoje.

Čekija neatitinka kainų stabilumo kriterijaus.

3a diagrama. **Čekija. Infliacijos kriterijus nuo 2006 m.**
(%, 12 mėnesių slankusis vidurkis)

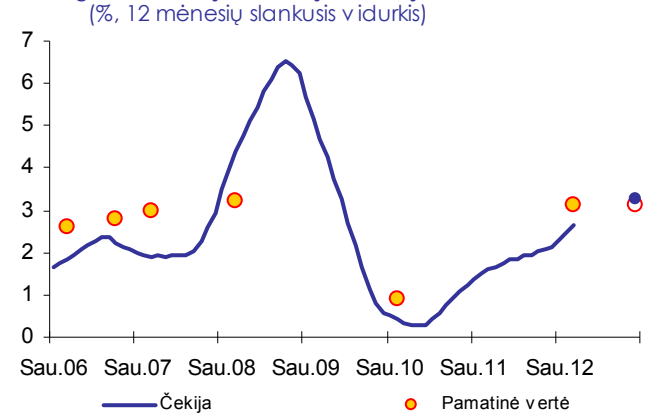

Pastaba. Taškai rodo prognozuojamą pamatinę vertę ir vidutinę dvylikos mėnesių infliaciją šalyje 2012 m. gruodžio mėn.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šiuo metu Čekijai taikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito (2009 m. gruodžio 2 d. Tarybos sprendimas)[12]. Taryba rekomendavo Čekijai iki 2013 m. ištaisyti perviršinį deficitą. 2009 m. Čekijos valdžios sektoriaus deficitas pasiekė aukščiausią lygį – 5,8 % BVP, tačiau ėmusis fiskalinio konsolidavimo veiksmų jis sumažėjo iki 4,8 % BVP 2010 m. ir 3,1 % BVP 2011 m. Pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę, pagrįstą prielaida, kad politika nesikeis, deficito ir BVP santykis bus 2,9 % 2012 m. ir 2,6 % 2013 m., o valdžios sektoriaus skola turėtų padidėti nuo 43,9 % BVP 2012 m. iki 44,9 % BVP 2013 m.

Čekija neatitinka viešųjų finansų kriterijaus.

3b diagrama. **Čekija. Valstybės biudžeto balansas ir skola**
Atvirkštinė skalė (% BVP)

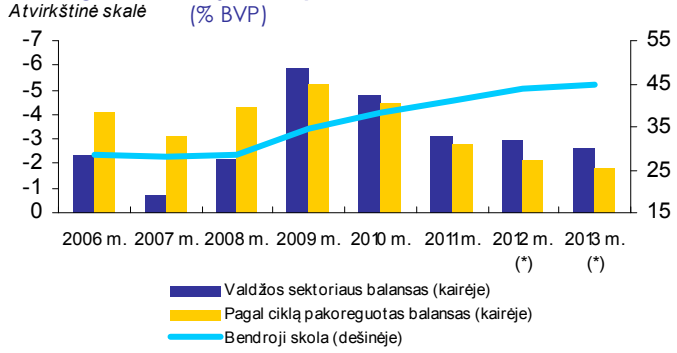

(*) Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Čekijos krona neįtraukta į VKM II. Čekija taiko lankstaus valiutos kurso režimą. Po to, kai 2008 m. pabaigoje, intensyvėjant pasaulinei finansų krizei, kronos vertė smarkiai sumažėjo, nuo 2009 m. iki 2011 m. vidurio jos keitimo kursas euro atžvilgiu sparčiai kilo. 2009–2010 m. trumpalaikių palūkanų normų skirtumas su euro zona smarkiai sumažėjo, o 2011 m. kilus įtampai euro zonos finansų rinkose jis buvo neigiamas. Antrąjį 2011 m. pusmetį kronos vertė sumažėjo, tačiau 2012 m. pradžioje krona atgavo dalį prarastos vertės. Per dvejus metus iki šio vertinimo kronos vertė euro atžvilgiu padidėjo 2,8 %.

12 2010/284/ES (OL L 125, 2010 5 21, p. 36–37).

Čekija neatitinka valiutos kurso kriterijaus.

Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Čekijoje vienerius metus iki 2012 m. kovo mėn. buvo 3,5 %, t. y. mažesnė už 5,8 % pamatinę vertę. Per kiekvieną konvergencijos būklės vertinimą nuo įstojimo į ES 2004 m. gegužės mėn. vidutinės ilgalaikės palūkanų normos Čekijoje buvo mažesnės už pamatinę vertę. Kilus įtampai pasaulinėse rinkose, 2008 m. pabaigoje ir pirmąjį 2009 m. pusmetį pajamingumo skirtumas, palyginti su euro zonos ilgalaikėmis palyginamosiomis obligacijomis, staiga padidėjo, tačiau neigiamas poveikis buvo mažesnis, palyginti su kitomis valstybėmis narėmis, kurioms taikoma išimtis. Nuo 2009 m. iki 2012 m. pradžios ilgalaikis Čekijos vyriausybės obligacijų pajamingumas smarkiai sumažėjo, ir tai visų pirma lėmė centrinio banko pinigų politikos palūkanų normų mažinimas, taip pat palyginti tvirti šalies ekonomikos pagrindai.

Čekija atitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijų.

Be to, išnagrinėti papildomi veiksniai, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius, taip pat prekių ir finansų rinkos integraciją. 2008–2011 m. išorės deficito vidurkis svyravo apie 2 % BVP; padidėjo prekybos prekėmis perteklius, tačiau jį atsvėrė didesni nerezidentų grynųjų pajamų srautai, išaugus su TUI susijusiam pelnui. Dėl tvirtų prekybos ir TUI ryšių Čekijos ekonomika yra labai integruota į ES ekonomiką. Atsižvelgiant į pasirinktus rodiklius, susijusius su verslo aplinka, Čekijos rezultatai yra prastesni nei euro zonos valstybių narių vidurkis. Šalies finansų sektoriaus integracija į ES finansų sistemą didelė, visų pirma dėl tvirtų tarpbankinių santykių.

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo ir atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus veiksnius, Komisija mano, kad Čekija neatitinka euro įvedimo sąlygų.

4. LATVIJA

Latvijos teisės aktai, visų pirma *Latvijas Banka* įstatymas, **nėra visiškai suderinti** su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Neatitikimai visų pirma susiję su centrinio banko nepriklausomumu, piniginio finansavimo draudimu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įvedimo metu dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 2 dalyje ir ECBS ir ECB statuto 3 straipsnyje numatytų ECBS uždavinių. Be to, esama trūkumų, susijusių su centrinio banko nepriklausomumu ir ECBS uždaviniais.

Per paskutinį konvergencijos būklės vertinimą 2010 m. vidutinė dvylikos mėnesių infliacija Latvijoje buvo mažesnė už pamatinę vertę. Per 12 mėnesių iki 2012 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Latvijoje buvo 4,1 %, t. y. didesnis už 3,1 % pamatinę vertę. Prognozuojama, kad ateinančiais mėnesiais jis kris ir bus mažesnis už pamatinę vertę.

2008 m. metinė infliacija pagal SVKI pasiekė aukščiausią lygį – 15,3 %, tačiau 2009 m. spalio mėn. – 2010 m. lapkričio mėn. bendroji infliacija buvo neigiama, ir tai lėmė reikšmingas nominalaus darbo užmokesčio ir importo kainų koregavimas. Pasikeitus ciklui ir vėl pašokus pasaulinėms pagrindinių produktų kainoms, vidutinė infliacija padidėjo nuo –1,2 % 2010 m. iki 4,2 % 2011 m., tam įtakos taip pat turėjo

netiesioginių mokesčių padidėjimas. Susilpnėjus laikinų veiksnių poveikiui, 2012 m. kovo mėn. metinė infliacija sumažėjo iki 3,2 %.

Pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad lėtėjant ekonomikos atsigavimui ir blėstant netiesioginių mokesčių pokyčių 2011 m. poveikiui 2012 m. metinė infliacija pagal SVKI vidutiniškai sumažės iki 2,6 %. Prognozuojama, kad esant palyginti mažai vidaus paklausai 2013 m. ji turėtų dar sumažėti vidutiniškai iki 2,1 %. Kainų lygis Latvijoje (beveik 70 % euro zonos vidurkio 2010 m.) rodo tolesnės kainų konvergencijos potencialą ilgalaikėje perspektyvoje.

Latvija neatitinka kainų stabilumo kriterijaus.

4a diagrama. **Latvija. Infliacijos kriterijus nuo 2006 m.**

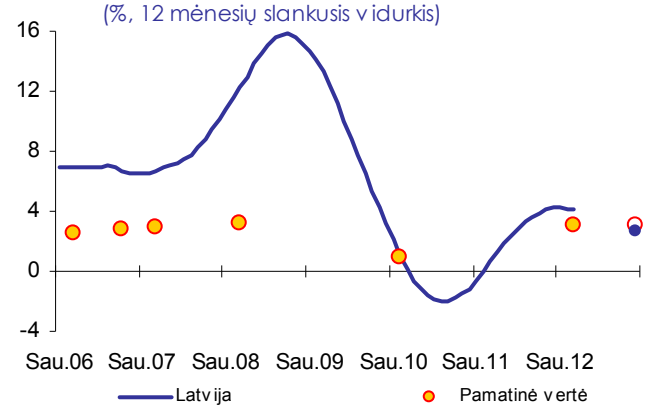

Pastaba. Taškai rodo prognozuojamą pamatinę vertę ir vidutinę dvylikos mėnesių infliaciją šalyje 2012 m. gruodžio mėn.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šiuo metu Latvijai taikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito (2009 m. liepos 7 d. Tarybos sprendimas)[13]. Taryba rekomendavo Latvijai iki 2012 m. ištaisyti perviršinį deficitą. 2010 m. Latvijos valdžios sektoriaus deficitas pasiekė 8,2 % BVP, tačiau ėmusis reikšmingų konsolidavimo veiksmų 2011 m. sumažėjo iki 3,5 % BVP. Remiantis prielaida, kad politika nesikeis, pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad ir 2012 m., ir 2013 m. deficito ir BVP santykis sumažės iki 2,1 %. 2011 m. bendrosios valstybės skolos ir BVP santykis sumažėjo iki 42,6 %, tačiau prognozuojama, kad iki 2013 m. pabaigos jis padidės iki 44,7 % BVP.

Latvija neatitinka viešųjų finansų kriterijaus.

13 2009/591/EB (OL L 202, 2009 8 4, p. 50).

4b diagrama. **Latvija. Valstybės biudžeto balansas ir skola**

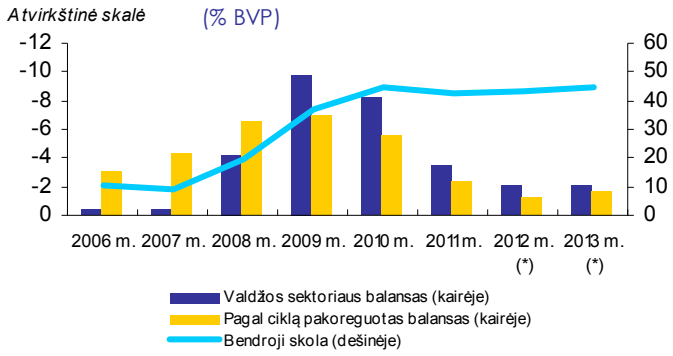

(*) Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Latvijos latas įtrauktas į VKM II nuo 2005 m. gegužės 2 d., t. y. ilgiau kaip septynerius metus šios ataskaitos priėmimo dieną. Prisijungus prie VKM II, valdžios institucijos vienašališkai įsipareigojo išlaikyti ne didesnį kaip ±1 % lato vertės svyravimą centrinio pariteto atžvilgiu. Per dvejus metus iki šio vertinimo lato kursas nuo centrinio pariteto nenukrypo daugiau kaip ±1 % ir išvengė didelių nukrypimų, nors lato kursas daugiausia laikėsi arčiau apatinės vienašališkai nustatyto intervalo ribos. 2011 m. pradžioje, o patvariau – nuo 2011 m. pabaigos lato kursas priartėjo prie viršutinės intervalo ribos, kadangi Latvijos finansų ministerijai pakeitus užsienio valiutos keitimo praktiką padidėjo latų paklausa rinkoje. Vertinant pagal papildomus rodiklius, kaip antai užsienio valiutos atsargų pokyčius ir trumpalaikes palūkanų normas, didelio spaudimo valiutos kursui nėra. Paskutinės TVF ir ES išmokos pagal finansinės pagalbos programą buvo atitinkamai 2010 m. rugpjūčio ir spalio mėn. 2011 m. birželio mėn. Latvija sėkmingai sugrįžo į tarptautinę obligacijų rinką, o 2012 m. vasario mėn. išleido dar vieną emisiją – tai rodo geras galimybes dalyvauti rinkoje.

Latvija atitinka valiutos kurso kriterijų.

Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Latvijoje vienerius metus iki 2012 m. kovo mėn. buvo 5,8 %, t. y. lygi 5,8 % pamatinei vertei. Kai buvo atliekamas konvergencijos būklės vertinimas 2010 m., vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Latvijoje buvo didesnė už pamatinę vertę, tačiau ji smarkiai sumažėjo nuo beveik 13 % 2010 m. pradžioje iki mažiau kaip 6 % 2011 m. pabaigoje. 2010 m. Latvijos ilgalaikių palūkanų normų skirtumas, palyginti su euro zonos ilgalaikėmis palyginamosiomis obligacijomis, smarkiai sumažėjo, nes atgautas pasitikėjimas fiksuotu valiutos kursu, fiskalinis konsolidavimas buvo veiksmingas, o konvertavus pagalbos programos lėšas užtikrintas pakankamas latų likvidumas. Pirmąjį 2011 m. pusmetį Finansų ministerija 10 metų šalies obligacijų rinkoje išleido keletą mažesnių emisijų, o šių obligacijų pajamingumas buvo gana atsparus sumaiščiai tarptautinėje finansų rinkoje 2011 m. pabaigoje.

Latvija atitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijų.

Be to, išnagrinėti papildomi veiksniai, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius, taip pat prekių ir finansų rinkos integraciją. Ekonomikos klestėjimo metais buvęs didelis išorės balanso deficitas 2008–2009 m. pasikeitė ir 2009 m. susidarė maždaug 11 % BVP perteklius, kuris sumažėjo iki 4,9 % BVP 2010 m. ir 0,9 % BVP 2011 m.

Du svarbiausi išorės balansą lemiantys veiksniai buvo prekybos balanso deficitas ir pajamų balansas. Nuo 2009 m. finansinės sąskaitos TUI balansas palaipsniui gerėjo, tačiau grynojo bankų sektoriaus išorės finansavimo lėšos buvo grąžinamos net ir 2011 m. 2008 m. pabaigoje Latvijai skirta ES ir TVF mokėjimų balanso pagalbos programa sėkmingai baigta įgyvendinti 2012 m. sausio mėn. Latvija iš viso pasiskolino tik apie 4,5 mlrd. EUR iš pagal programą numatytos bendros 7,5 mlrd. EUR sumos. Pasitikėdama savo politika ir susigrąžinusi galimybę dalyvauti rinkoje, Latvija tolesnės programos neprašė.

Dėl tvirtų prekybos ir TUI ryšių Latvijos ekonomika yra gerai integruota į ES ekonomiką. Atsižvelgiant į pasirinktus rodiklius, susijusius su verslo aplinka, Latvijos rezultatai iš esmės atitinka euro zonos valstybių narių vidurkį. Šalies finansų sektoriaus integracija į ES finansų sistemą didelė, daugiausia dėl to, kad didelė bankų sistemos dalis nuosavybės teise priklauso užsienio subjektams.

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo ir atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus veiksnius, Komisija mano, kad Latvija neatitinka euro įvedimo sąlygų.

5. LIETUVA

Lietuvos teisės aktai **yra suderinti** su Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo ir ECBS ir ECB statutu, išskyrus vieną trūkumą, susijusį su centrinio banko nepriklausomumu: Valstybės kontrolės įstatymo 14 straipsnio 4 dalis turėtų būti visiškai suderinta su ECBS ir ECB statuto 27 straipsnio 1 dalimi.

Per kiekvieną konvergencijos būklės vertinimą nuo 2006 m. vidutinė dvylikos mėnesių infliacija Lietuvoje buvo didesnė už pamatinę vertę. Per 12 mėnesių iki 2012 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Lietuvoje buvo 4,2 %, t. y. didesnis už 3,1 % pamatinę vertę. Prognozuojama, kad ateinančiais mėnesiais jis priartės prie pamatinės vertės.

2008 m. viduryje metinė infliacija pagal SVKI pasiekė aukščiausią lygį – daugiau kaip 12 %, o prasidėjus ekonomikos nuosmukiui 2009 m. staiga sumažėjo. Po nežymaus metinio kainų lygio sumažėjimo 2010 m. pradžioje metinė infliacija palaipsniui didėjo ir 2011 m. gegužės mėn. siekė apie 5 % – daugiausia dėl didelio pagrindinių produktų kainų augimo. Galiausiai 2011 m. pabaigoje ji lėtai sumažėjo iki mažiau kaip 4 %, ir tai daugiausia lėmė sumažėjusi maisto kainų infliacija. Metinė infliacija iš esmės stabilizavosi 2012 m. pradžioje.

Pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2012 ir 2013 m. infliacija sumažės iki maždaug 3 %, ir tai rodo lėtesnį gamybos apimties augimą ir didelį nedarbo lygį. Palyginti žemas kainų lygis Lietuvoje (maždaug 62 % euro zonos vidurkio 2010 m.) rodo tolesnės kainų konvergencijos potencialą ilgalaikėje perspektyvoje.

Lietuva neatitinka kainų stabilumo kriterijaus.

5a diagrama. **Lietuva. Infliacijos kriterijai nuo 2006 m.**

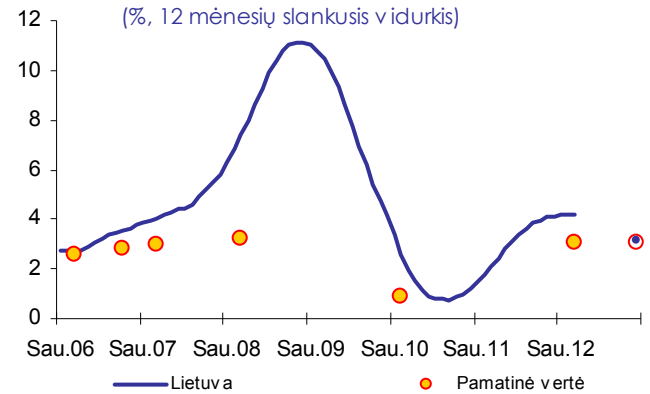

Pastaba. Taškai rodo prognozuojamą pamatinę vertę ir vidutinę dvylikos mėnesių infliaciją šalyje 2012 m. gruodžio mėn.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šiuo metu Lietuvai taikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito (2009 m. liepos 7 d. Tarybos sprendimas)[14]. 2010 m. vasario mėn. Taryba rekomendavo Lietuvai iki 2012 m. ištaisyti perviršinį deficitą. Tęsiant fiskalinio konsolidavimo

[14] 2009/588/EB (OL L 202, 2009 8 4, p. 44–45).

veiksmus, Lietuvos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 7,2 % BVP 2010 m. iki 5,5 % BVP 2011 m. Remiantis prielaida, kad politika nesikeis, pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2012 m. deficito ir BVP santykis turėtų būti 3,2 %, remiantis 2012 m. biudžetu, o 2013 m. – 3 % BVP. Numatoma, kad bendroji valdžios sektoriaus skola padidės nuo 38,5 % BVP 2011 m. iki kiek mažiau nei 41 % BVP 2013 m.

Lietuva neatitinka viešųjų finansų kriterijaus.

5b diagrama. **Lietuva. Valstybės biudžeto balansas ir skola**

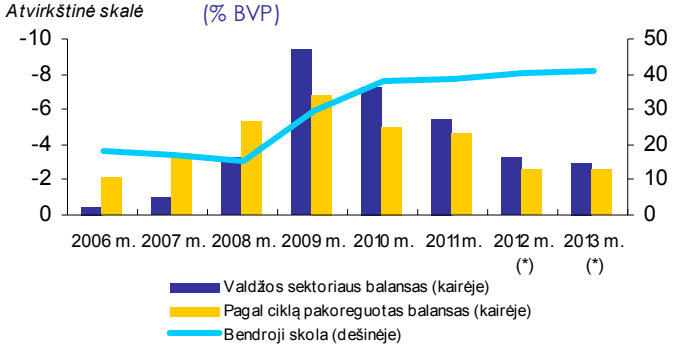

(*) Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Lietuva prisijungė prie VKM II 2004 m. birželio 28 d. ir šios ataskaitos priėmimo dieną mechanizme dalyvauja beveik aštuonerius metus. Prisijungus prie VKM II, valdžios institucijos vienašališkai įsipareigojo išlaikyti mechanizme plačiausiai taikomą valiutų valdybos modelį. Valiutų valdybos modelis tebėra gerai palaikomas oficialiosiomis atsargomis. Nuo 2011 m. pradžios trumpalaikių palūkanų normų skirtumas su euro zona yra mažesnis nei 50 bazinių punktų. Dvejų metų vertinimo laikotarpiu litas nenukrypo nuo centrinio pariteto ir išvengė didelių nukrypimų.

Lietuva atitinka valiutos kurso kriterijų.

Kai buvo atliekamas paskutinis konvergencijos būklės vertinimas 2010 m., vidutinės ilgalaikės palūkanų normos Lietuvoje buvo didesnės už pamatinę vertę. Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma vienerius metus iki 2012 m. kovo mėn. buvo 5,2 %, t. y. mažesnė už 5,8 % pamatinę vertę. Nuo 2010 m. kovo mėn. iki 2011 m. pabaigos ilgalaikės palūkanų normos buvo truputį didesnės nei 5 %, o tuomet šiek tiek padidėjo. Tačiau ilgalaikė palūkanų norma, pagal kurią vertinama konvergencijos būklė, turėtų būti aiškinama atsargiai, nes ji atspindi vienos palyginamosios vyriausybės obligacijos, kurios likutinis terminas yra palyginti trumpas – apie 6 metai, pelningumą antrinėje rinkoje, o Lietuvos rinka yra labai ribota.

Lietuva atitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijų.

Be to, išnagrinėti papildomi veiksniai, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius, taip pat prekių ir finansų rinkos integraciją. 2009 m. buvo susidaręs didelis perteklius, tačiau 2010 ir 2011 m. Lietuvos išorės balansas vėl pablogėjo – tai lėmė einamosios sąskaitos balanso blogėjimas, tačiau geriau įsisavinant ES lėšas kapitalo sąskaitos perteklius toliau didėjo. Kartu 2010 ir 2011 m. Lietuva sugebėjo pritraukti vis daugiau grynųjų tiesioginių užsienio investicijų įplaukų. Dėl tvirtų prekybos ir TUI

ryšių Lietuvos ekonomika yra gerai integruota į ES ekonomiką. Atsižvelgiant į pasirinktus rodiklius, susijusius su verslo aplinka, Lietuvos rezultatai iš esmės atitinka euro zonos valstybių narių vidurkį. Lietuvos finansų sektorius yra gerai integruotas į ES finansų sistemą – tai rodo didelė užsienio kapitalo bankų dalis.

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo ir atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus veiksnius, Komisija mano, kad Lietuva neatitinka euro įvedimo sąlygų.

6. VENGRIJA

Šiuo metu Vengrijoje galiojantys teisės aktai, visų pirmą *Magyar Nemzeti Bank* (MNB) įstatymas ir Vengrijos pagrindinio įstatymo pereinamosios nuostatos, **nėra visiškai suderinti** su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Neatitikimai visų pirma susiję su MNB nepriklausomumu, piniginio finansavimo draudimu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įvedimo metu dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 2 dalyje ir ECBS ir ECB statuto 3 straipsnyje numatytų ECBS uždavinių. Be to, MNB įstatyme esama ir kitų trūkumų, susijusių su centrinio banko nepriklausomumu ir MNB integracija į ECBS. 2012 m. kovo 7 d. vyriausybė pateikė teisės aktų projektus ECB prašydama pateikti nuomonę; priėmus tuos teisės aktus būtų panaikinti neatitikimai, susiję su centrinio banko nepriklausomumu.

Per kiekvieną konvergencijos būklės vertinimą nuo įstojimo į ES vidutinė dvylikos mėnesių infliacija Vengrijoje buvo didesnė už pamatinę vertę. Per 12 mėnesių iki 2012 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Vengrijoje buvo 4,3 %, t. y. didesnis už 3,1 % pamatinę vertę. Prognozuojama, kad ateinančiais mėnesiais jis gerokai viršys pamatinę vertę.

2010 m. sausio mėn. dėl 2009 m. padidintų netiesioginių mokesčių ir silpnesnio valiutos kurso poveikio metinė infliacija pagal SVKI pasiekė aukščiausią lygį ir viršijo 6 %. Dėl didelio nepastovumo vartotojų kainų infliacija iš esmės mažėjo ir 2011 m. liepos mėn., išblėsus vienkartinių priemonių poveikiui infliacijai ir sustiprėjus valiutos kursui, nukrito iki maždaug 3 %. Tačiau kylant energijos kainoms, kurias lėmė didesnės pagrindinių produktų kainos ir silpnesnis valiutos kursas, antrąjį 2011 m. pusmetį metinė infliacija vėl padidėjo. 2012 m. pradžioje vėl padidėjus netiesioginiams mokesčiams vartotojų kainos taip pat padidėjo.

Pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2012 m. infliacija viršys 5 %, o 2013 m. sumažės iki kiek mažiau nei 4 %, ir tai daugiausia lems kintantis netiesioginių mokesčių padidinimo poveikis infliacijai. Palyginti nedidelis kainų lygis Vengrijoje (maždaug 62 % euro zonos vidurkio 2010 m.) rodo tolesnės kainų konvergencijos potencialą ilgalaikėje perspektyvoje.

Vengrija neatitinka kainų stabilumo kriterijaus.

6a diagrama. **Vengrija. Infliacijos kriterijus nuo 2006 m.**

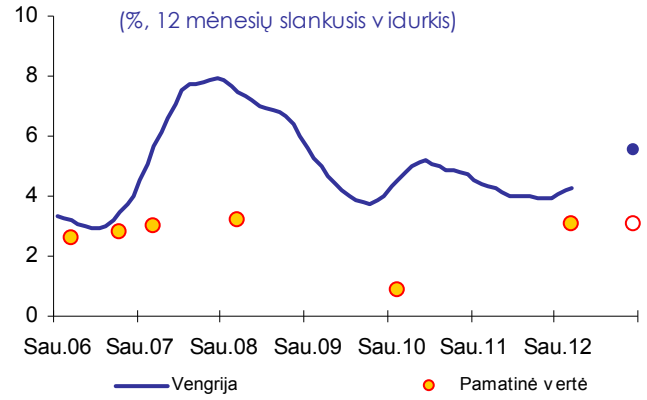

Pastaba. Taškai rodo prognozuojamą pamatinę vertę ir vidutinę dvylikos mėnesių infliaciją šalyje 2012 m. gruodžio mėn.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šiuo metu Vengrijai taikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito (2004 m. liepos 5 d. Tarybos sprendimas)[15]. 2009 m. Taryba rekomendavo Vengrijai iki 2011 m. ištaisyti perviršinį deficitą. 2012 m. sausio mėn. Taryba nustatė, kad Vengrija nesiėmė veiksmingų priemonių atsižvelgdama į 2009 m. Tarybos rekomendaciją, nes 3 % BVP pamatinė vertė viršijama nebuvo, tačiau ne dėl to, kad deficito padėtis buvo struktūriškai ir tvariai taisoma. 2012 m. kovo mėn. Taryba pateikė naują (penktą iš eilės) Vengrijai skirtą rekomendaciją pagal 126 straipsnio 7 dalį ir, remdamasi sausio mėn. priimtu sprendimu, kad Vengrija neatsižvelgė į rekomendaciją, iš dalies sustabdė įsipareigojimus teikti lėšas iš Sanglaudos fondo 2013 m. (beveik 0,5 mlrd. EUR). Ėmusis reikšmingų vienkartinių priemonių, 2010 m. buvusį 4,2 % BVP valdžios sektoriaus balanso deficitą 2011 m. pakeitė 4,3 % BVP perteklius, o priešingu atveju deficitas būtų viršijęs 5 % BVP; numatoma, kad 2011 m. išliks daugiau kaip 4 % BVP struktūrinio balanso deficitas. Remiantis prielaida, kad politika nesikeis, pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad deficito ir BVP santykis bus 2,5 % 2012 m. ir 2,9 % 2013 m. Valdžios sektoriaus skola turėtų sumažėti nuo 80,6 % BVP 2011 m. iki 78 % BVP 2013 m.

Vengrija neatitinka viešųjų finansų kriterijaus.

6b diagrama. **Vengrija. Valstybės biudžeto balansas ir skola**

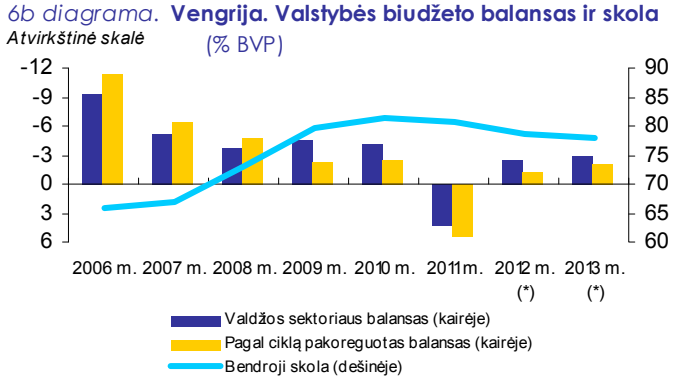

(*) Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

15 2004/918/EB (OL L 389, 2004 12 30, p. 27).

Vengrijos forintas neįtrauktas į VKM II. 2008 m. vasario mėn. Vengrija ėmė taikyti lankstaus valiutos kurso režimą, atsisakiusi vienašališkos forinto sąsajos su euru (su +/-15 % svyravimo intervalu). Pastaraisiais metais forinto keitimo kursas euro atžvilgiu buvo labai nepastovus. Įgyvendinant ES ir TVF mokėjimų balanso pagalbos programą 2009 m. rugpjūčio mėn. – 2010 m. balandžio mėn. laikotarpiu forinto vertė buvo palyginti stabili, tačiau 2010 m. gegužės mėn. ji smarkiai sumažėjo ir visą 2010 m. vasarą forintas buvo silpnesnis. Nuo 2010 m. rugsėjo mėn. iki 2011 m. balandžio mėn. forinto vertė šiek tiek didėjo, o kitus tris mėnesius iš esmės stabilizavosi. Antrąjį 2011 m. pusmetį, kai didėjanti įtampa euro zonos finansų rinkose pradėjo neigiamai veikti ir Vidurio bei Rytų Europos valiutų rinkas, forinto vertė euro atžvilgiu sumažėjo maždaug 12 %; tam įtakos turėjo ir tam tikros ginčytinos vidaus ekonominės politikos priemonės, kaip antai galimybė hipotekos paskolas užsienio valiuta grąžinti pagal ankstesnį valiutos kursą. 2012 m. pradžioje, pasaulyje linkstant labiau rizikuoti ir sustiprėjus lūkesčiams, kad greitai bus pasiektas susitarimas dėl ES ir TVF prevencinės mokėjimų balanso pagalbos, forintas atgavo dalį prarastos vertės. Per dvejų metų vertinimo laikotarpį forinto vertė euro atžvilgiu sumažėjo 6,5 %.

Vengrija neatitinka valiutos kurso kriterijaus.

Per kiekvieną konvergencijos būklės vertinimą nuo įstojimo į ES vidutinės ilgalaikės palūkanų normos Vengrijoje buvo didesnės už pamatinę vertę ir tai susiję su dideliais rizikos priedais, atsižvelgiant į pastebimus silpnus makroekonominius pagrindus. Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma vienerius metus iki 2012 m. kovo mėn. buvo 8,0 %, t. y. daug didesnė už 5,8 % pamatinę vertę. Nuo 2009 m. rugsėjo mėn. iki 2011 m. rugsėjo mėn. ilgalaikės palūkanų normos daugiausia svyravo nuo 6,5 % iki 8 %. Tačiau dėl Vengrijos valdžios institucijų priimtų ginčytinų politikos priemonių padidėjus investuotojų nerimui dėl šalies finansinio stabilumo, jos pašoko ir 2012 m. sausio mėn. viršijo 9 %.

Vengrija neatitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijaus.

Be to, išnagrinėti papildomi veiksniai, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius, taip pat prekių ir finansų rinkos integraciją. 2009 m. susidarius pertekliui, Vengrijos išorės balansas dar pagerėjo 2010 ir 2011 m. Tolesnį gerėjimą lėmė mažėjanti vidaus paklausa, lėtėjantis importo augimas kartu su gerais eksporto rezultatais ir geresniu ES lėšų įsisavinimu. 2010 m. grynosios tiesioginių užsienio investicijų įplaukos buvo palyginti nedidelės, o 2011 m. grynųjų įplaukų nebuvo, nes padidėjusias tiesiogines užsienio investicijas Vengrijoje atsvėrė didesnės tiesioginės gyventojų investicijos užsienyje. 2010 m. baigėsi 2008 m. Vengrijai skirta ES ir TVF mokėjimų balanso pagalba, o nuo 2009 m. vidurio nebuvo išmokėta jokių skirtų finansavimo lėšų. Tačiau prastėjant padėčiai finansų rinkoje, 2011 m. lapkričio mėn. Vengrija kreipėsi į ES ir TVF dėl prevencinės mokėjimų balanso pagalbos. Iki ataskaitos parengimo termino jokio susitarimo dėl galimos pagalbos programos nebuvo pasiekta. Remiantis 2012 m. vasario mėn. įspėjimo mechanizmo ataskaitos išvadomis, taikant makroekonominio disbalanso procedūrą buvo atlikta nuodugni Vengrijos apžvalga.

Dėl tvirtų prekybos ir TUI ryšių Vengrijos ekonomika yra labai integruota į ES ekonomiką. Atsižvelgiant į pasirinktus rodiklius, susijusius su verslo aplinka, Vengrijos rezultatai yra prastesni nei euro zonos valstybių narių vidurkis. Ypač prasti teisinės ir reguliavimo sistemos rodikliai, nes dėl dažnų ir kartais *ad hoc* pakeitimų

sistema yra sudėtinga ir nestabili. Vengrijos finansų sektorius yra gerai integruotas į ES finansų sistemą – tai rodo didelė užsienio kapitalo bankų dalis.

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo ir atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus veiksnius, Komisija mano, kad Vengrija neatitinka euro įvedimo sąlygų.

7. LENKIJA

Lenkijos teisės aktai, visų pirma *Narodowy Bank Polski* (NBP) įstatymas ir Lenkijos Respublikos Konstitucija, **nėra visiškai suderinti** su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Neatitikimai susiję su centrinio banko nepriklausomumu, piniginio finansavimo draudimu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įvedimo metu. Be to, NBP įstatyme taip pat esama trūkumų, susijusių su centrinio banko nepriklausomumu ir NBP integracija į ECBS euro įvedimo metu.

Per paskutinį konvergencijos būklės vertinimą 2010 m. vidutinė dvylikos mėnesių infliacija Lenkijoje buvo didesnė už pamatinę vertę. Per 12 mėnesių iki 2012 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Lenkijoje buvo 4,0 %, t. y. didesnis už 3,1 % pamatinę vertę, ir manoma, kad ir ateinančiais mėnesiais bus didesnis už pamatinę vertę.

Metinė infliacija pagal SVKI palaipsniui sumažėjo nuo 4,5 % 2009 m. viduryje iki mažiau kaip 2 % 2010 m. viduryje, ir tai daugiausia lėmė lėtesnis maisto ir paslaugų kainų augimas. Vėliau dėl augančių pagrindinių produktų kainų ir nuo 2011 m. sausio mėn. padidinto PVM tarifo infliacija vėl pradėjo kilti. 2011 m. gegužės–rugsėjo mėn. metinė infliacija daugiausia dėl palankių neperdirbtų maisto produktų kainų pokyčių laikinai sumažėjo, tačiau 2011 m. pabaigoje smarkiai susilpnėjus valiutos kursui 2011 m. gruodžio mėn. metinė infliacija vėl pašoko iki 4,5 %. 2012 m. pradžioje metinė infliacija šiek tiek sumažėjo, ir tai daugiausia lėmė palankus bazės efektas.

Pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad infliacija sumažės iki 3,7 % 2012 m. ir 2,9 % 2013 m., nes nuo 2011 m. taikomų vienkartinių priemonių poveikis infliacijai iš esmės turėtų išblėsti, o gamybos apimties augimas turėtų mažėti. Palyginti nedidelis kainų lygis Lenkijoje (beveik 60 % euro zonos vidurkio 2010 m.) rodo tolesnės kainų konvergencijos potencialą ilgalaikėje perspektyvoje.

Lenkija neatitinka kainų stabilumo kriterijaus.

7a diagrama. **Lenkija. Infliacijos kriterijus nuo 2006 m.**

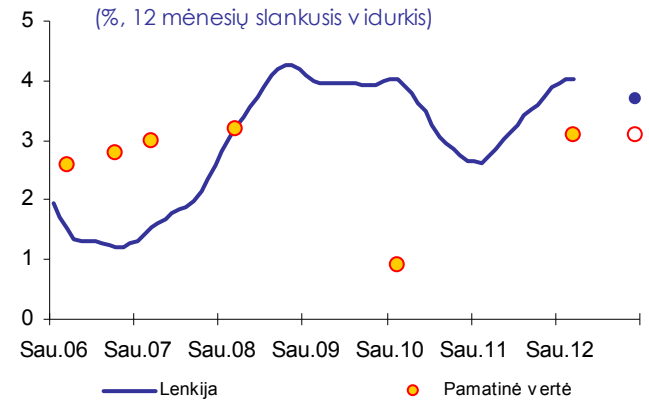

Pastaba. Taškai rodo prognozuojamą pamatinę vertę ir vidutinę dvylikos mėnesių infliaciją šalyje 2012 m. gruodžio mėn.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šiuo metu Lenkijai taikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito (2009 m. liepos 7 d. Tarybos sprendimas)[16]. Taryba rekomendavo Lenkijai iki 2012 m. ištaisyti perviršinį deficitą. Lenkijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 7,8 % BVP 2010 m. iki 5,1 % BVP 2011 m. Remiantis prielaida, kad politika nesikeis, pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad deficito ir BVP santykis turėtų būti 3,0 % 2012 m. ir 2,5 % 2013 m. Nepaisant didelio vidutinio realiojo BVP augimo, 2011 m. bendroji valdžios sektoriaus skola padidėjo iki 56,3 % BVP, tačiau prognozuojama, kad 2013 m. sumažės ir neviršys 54 % BVP.

Lenkija neatitinka viešųjų finansų kriterijaus.

7b diagrama. **Lenkija. Valstybės biudžeto balansas ir skola**

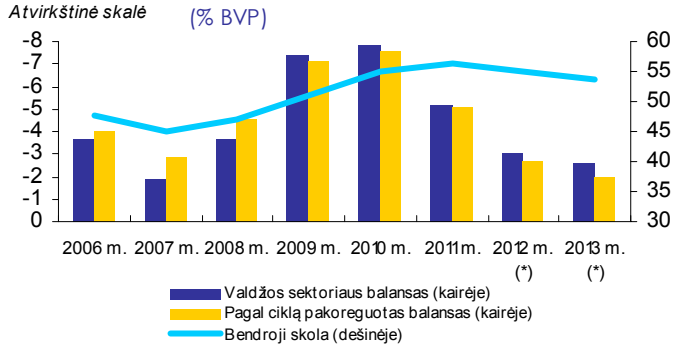

(*) Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Lenkijos zlotas neįtrauktas į VKM II. Nuo 2000 m. balandžio mėn. Lenkija taiko lankstaus valiutos kurso režimą. Pastaruoju metu zloto keitimo kursas euro atžvilgiu buvo gana nepastovus. Nuo 2010 m. pradžios iki 2011 m. vidurio zloto keitimo kursas labai svyravo nuo 3,85 iki 4,15 PLN/EUR. 2011 m. rugpjūčio mėn. didėjanti įtampa euro zonos finansų rinkose pradėjo neigiamai veikti ir Vidurio bei Rytų Europos valiutų rinkas. Todėl 2011 m. liepos–gruodžio mėn. zloto vertė euro atžvilgiu sumažėjo maždaug 11 %. 2012 m. pradžioje zlotas atgavo dalį prarastos

16 2009/589/EB (OL L 202, 2009 8 4, p. 46).

vertės euro atžvilgiu. Per dvejų metų vertinimo laikotarpį zloto vertė euro atžvilgiu sumažėjo 6,1 %.

Lenkija neatitinka valiutos kurso kriterijaus.

Per paskutinį konvergencijos būklės vertinimą 2010 m. vidutinės ilgalaikės palūkanų normos Lenkijoje buvo didesnės už pamatinę vertę. Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Lenkijoje vienerius metus iki 2012 m. kovo mėn. buvo 5,8 %, t. y. lygi 5,8 % pamatinei vertei. 2010 m. pradžioje 6 % viršijusios ilgalaikės palūkanų normos sumažėjo iki mažiau kaip 5,5 % 2010 m. rugsėjo mėn., ir tai lėmė smarkiai sumažėjusi vidaus infliacija. Palaipsniui griežtinant pinigų politiką, 2011 m. pradžioje jos vėl viršijo 6 %. 2011 m. viduryje ilgalaikės palūkanų normos vėl sumažėjo iki mažiau kaip 6 %, o 2012 m. pradžioje dar nukrito ir neviršijo 5,5 % – tai paskatino palankesnis investuotojų požiūris į šalį.

Lenkija atitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijų.

Be to, išnagrinėti papildomi veiksniai, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius, taip pat prekių ir finansų rinkos integraciją. Nors vis dar buvo deficitinis, Lenkijos išorės balansas 2009 m. smarkiai pagerėjo. 2010 m. balansas dėl didesnio einamosios sąskaitos deficito šiek tiek pablogėjo, tačiau 2011 m. vėl pagerėjo, kai sparčiai didėjantis kapitalo sąskaitos perteklius, kurį paskatino geresnis ES lėšų įsisavinimas, atsvėrė tolesnį einamosios sąskaitos balanso blogėjimą. 2010 m. smarkiai sumažėjo grynosios TUI įplaukos – tai daugiausia lėmė mažesnės tiesioginės investicijos Lenkijoje, o 2011 m. TUI įplaukų vėl padaugėjo ir jomis buvo padengta apie 40 % einamosios sąskaitos deficito. Dėl tvirtų prekybos ir TUI ryšių Lenkijos ekonomika yra gerai integruota į ES ekonomiką. Atsižvelgiant į pasirinktus rodiklius, susijusius su verslo aplinka, Lenkijos rezultatai yra prastesni nei euro zonos valstybių narių vidurkis. Lenkijos finansų sektorius yra gerai integruotas į ES finansų sistemą – tai rodo didelė užsienio kapitalo bankų dalis.

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo ir atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus veiksnius, Komisija mano, kad Lenkija neatitinka euro įvedimo sąlygų.

8. RUMUNIJA

Rumunijos teisės aktai, visų pirma *Banca Naţională a României* (BNR) įstatymas, **nėra visiškai suderinti** su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Neatitikimai susiję su centrinio banko nepriklausomumu, piniginio finansavimo draudimu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įvedimo metu. Be to, BNR įstatyme taip pat esama trūkumų, susijusių su centrinio banko nepriklausomumu ir BNR integracija į ECBS euro įvedimo metu.

Per kiekvieną konvergencijos būklės vertinimą nuo įstojimo į ES 2007 m. vidutinė dvylikos mėnesių infliacija Rumunijoje buvo didesnė už pamatinę vertę. Per 12 mėnesių iki 2012 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Rumunijoje buvo 4,6 %, t. y. daug didesnis už 3,1 % pamatinę vertę. Prognozuojama, kad ateinančiais mėnesiais jis priartės prie pamatinės vertės.

Pastaruosius keletą metų infliacijos rodikliai Rumunijoje buvo nepastovūs, dažnai ilgą laikotarpį aukšti. Nepaisant staigaus ekonomikos nuosmukio, 2009 m. dėl padidėjusių akcizų ir nuolat didelės infliacijos paslaugų sektoriuje metinė infliacija tebebuvo didelė. Antrąjį 2010 m. pusmetį infliacija smarkiai išaugo dėl 5 procentiniais punktais padidinto standartinio PVM tarifo. O antrąjį 2011 m. pusmetį infliacija staiga nukrito ir jos vidurkis buvo 3,8 %. Tai, *inter alia*, lėmė su PVM susijęs bazės efektas ir dėl nepaprastai gero žemės ūkio derliaus mažėjančios maisto kainos.

Numatoma, kad esant vangiai vidaus paklausai ir remiantis prielaida, kad reguliuojamosios kainos nuosaikiai didės, infliacija 2012 ir 2013 m., palyginti su ankstesniais metais, bus mažesnė. Pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2012 m. metinė infliacija pagal SVKI vidutiniškai bus 3,1 %, o 2013 m. – 3,4 %. Palyginti nedidelis kainų lygis Rumunijoje (maždaug 56 % euro zonos vidurkio 2010 m.) rodo didelį tolesnės kainų konvergencijos potencialą ilgalaikėje perspektyvoje.

Rumunija neatitinka kainų stabilumo kriterijaus.

8a diagrama. **Rumunija. Infliacijos kriterijus nuo 2006 m.**

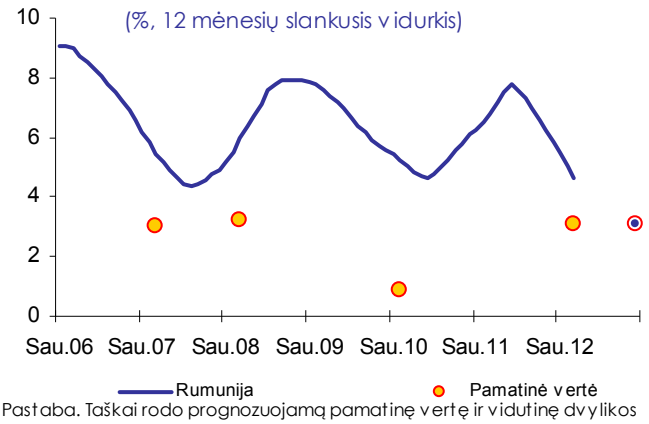

Pastaba. Taškai rodo prognozuojamą pamatinę vertę ir vidutinę dvylikos mėnesių infliaciją šalyje 2012 m. gruodžio mėn.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šiuo metu Rumunijai taikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito (2009 m. liepos 7 d. Tarybos sprendimas)[17]. 2010 m. vasario mėn. Taryba rekomendavo Rumunijai iki 2012 m. ištaisyti perviršinį deficitą. 2009 m. Rumunijos valdžios sektoriaus deficitas pasiekė aukščiausią lygį – 9,0 % BVP, tačiau ėmusis fiskalinio konsolidavimo veiksmų jis sumažėjo iki 6,8 % BVP 2010 m. ir 5,2 % BVP 2011 m. Pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę, pagrįstą prielaida, kad politika nesikeis, deficito ir BVP santykis bus 2,8 % 2012 m. ir 2,2 % 2013 m., o valdžios sektoriaus skola turėtų stabilizuotis ties 34,6 % BVP 2012 ir 2013 m.

Rumunija neatitinka viešųjų finansų kriterijaus.

17 2009/590/EB (OL L 202, 2009 8 4, p. 48).

8b diagrama. **Rumunija. Valstybės biudžeto balansas ir skola**

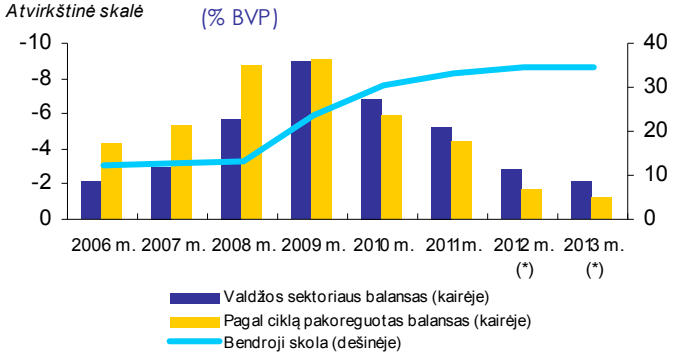

(*) Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Rumunijos lėja neįtraukta į VKM II. Rumunija taiko lankstaus valiutos kurso režimą. Kelerius metus prieš krizę nominalusis lėjos keitimo kursas euro atžvilgiu labai smarkiai svyravo. 2008 m. rudenį, intensyvėjant pasaulinei finansų krizei, o viduje susidarius dideliam makroekonominiam disbalansui, lėja patyrė didelį vertės mažėjimą skatinantį spaudimą. Pradėjo didėti trumpalaikių palūkanų normų skirtumas su euro zona, nes dėl atsiradusio likvidumo trūkumo padidėjo Rumunijos trumpalaikės palūkanų normos. 2009 m. pradžioje pasiekus susitarimą skirti Rumunijai suderintą tarptautinės finansinės pagalbos paketą, spaudimas finansų rinkai sumažėjo, o lėjos kursas euro atžvilgiu iš esmės stabilizavosi ir didžiąją 2009–2011 m. dalį buvo stabilus. Lėjos keitimo kursas euro atžvilgiu mažėjo tais laikotarpiais, kai pasaulyje buvo labiau vengiama rizikuoti, taip pat antrąjį 2011 m. pusmetį. 2012 m. pradžioje valiutos kursas buvo vidutiniškai mažesnis už 2009–2011 m. vidurkį. Per dvejus metų iki šio vertinimo lėjos vertė euro atžvilgiu sumažėjo 6,4 %.

Rumunija neatitinka valiutos kurso kriterijaus.

Per kiekvieną konvergencijos būklės vertinimą nuo įstojimo į ES vidutinės ilgalaikės palūkanų normos Rumunijoje buvo didesnės už pamatinę vertę. Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Rumunijoje vienerius metus iki 2012 m. kovo mėn. buvo 7,3 %, t. y. didesnė už 5,8 % pamatinę vertę. Skirtumas su euro zona aukščiausią lygį pasiekė pasaulinės finansų krizės įkarštyje 2009 m. viduryje. Ilgalaikės palūkanų normos Rumunijoje smarkiai sumažėjo 2009 m. pabaigoje ir didžiąją 2010–2011 m. dalį šiek tiek viršijo 7 %, o 2012 m. pradžioje dar sumažėjo. Tokį sumažėjimą, *inter alia*, lėmė numatomų tarpbankinių normų mažėjimas ir didelė valstybės obligacijų paklausa dėl fiskalinio konsolidavimo veiksmų.

Rumunija neatitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijaus.

Be to, išnagrinėti papildomi veiksniai, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius, taip pat prekių ir finansų rinkos integraciją. Rumunijos išorės balansas (t. y. bendra einamoji ir kapitalo sąskaita) smarkiai pagerėjo per pasaulinę krizę. 2007 m. pasiekęs aukščiausią – maždaug 13 % BVP – lygį, 2009–2011 m. išorės deficitas vidutiniškai sumažėjo iki maždaug 4 % BVP. Išorės deficito mažėjimas pastaruosius trejus metus visų pirma susijęs su daug mažesniu prekybos prekėmis deficitu dėl smarkiai sumažėjusio importo nukritus vidaus paklausai. Rumunijai tarptautinė finansinė pagalba teikiama nuo 2009 m. 2011 m. pavasarį, sėkmingai įgyvendinus pirmąją

mokėjimų balanso pagalbos programą, Rumunijai buvo skirta ES ir TVF prevencinė programa (galiojanti iki 2013 m. pradžios), kurios bendra suma siekia maždaug 5 mlrd. EUR. Kol kas Rumunija neprašė išmokėti jokios pagal programą numatytų lėšų dalies. Sparčiai pagerėjus išorės balansui, išmokėjus tarptautinės finansinės pagalbos išmokas ir pasaulyje vėl linkstant labiau rizikuoti, 2010–2011 m. gerokai sumažėjo su išorės finansavimu susijusi įtampa.

Dėl tvirtų prekybos ir TUI ryšių Rumunijos ekonomika yra gerai integruota į ES ekonomiką. Atsižvelgiant į pasirinktus rodiklius, susijusius su verslo aplinka, Rumunijos rezultatai yra labai prasti, palyginti su euro zonos valstybėmis narėmis. Šalies finansų sektoriaus integracija į ES finansų sistemą yra didelė, daugiausia dėl to, kad daug finansų tarpininkų nuosavybės teise priklauso užsienio subjektams[18].

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo ir atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus veiksnius, Komisija mano, kad Rumunija neatitinka euro įvedimo sąlygų.

9. ŠVEDIJA

Švedijos teisės aktai, visų pirma *Sveriges Riksbank* įstatymas, Vyriausybės dokumentas ir Valiutos kurso politikos įstatymas, **nėra visiškai suderinti** su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Esama neatitikimų ir trūkumų, susijusių su centrinio banko nepriklausomumu, piniginio finansavimo draudimu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įvedimo metu.

Per paskutinį konvergencijos būklės vertinimą 2010 m. vidutinė dvylikos mėnesių infliacija Švedijoje buvo didesnė už pamatinę vertę. Vėliau infliacija palaipsniui mažėjo. Per 12 mėnesių iki 2012 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Švedijoje buvo 1,3 %, t. y. daug mažesnis už 3,1 % pamatinę vertę, ir tikėtina, kad ir ateinančiais mėnesiais jis bus gerokai mažesnis už pamatinę vertę.

2008 m. vidutiniškai siekusi 3,4 %, vėlesniais metais infliacija pagal SVKI neviršijo 2 %, nes dėl stipresnės kronos ir mažesnių gaminio vienetui tenkančių darbo sąnaudų sumažėjo infliacinis spaudimas. Antrąjį 2010 m. pusmetį, išaugus energijos kainoms, infliacija laikinai padidėjo, tačiau 2011 m. vėl nukrito. 2011 m. infliacija vidutiniškai buvo 1,4 %.

Pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad infliacija tebebus nedidelė – vidutiniškai maždaug 1,1 % 2012 m. ir 1,5 % 2013 m., nes esant nedidelei vidaus paklausai ir dideliam nepanaudotam pajėgumui tikimasi apriboti didesnių gaminio vienetui tenkančių darbo sąnaudų poveikį infliacijai.

Švedija atitinka kainų stabilumo kriterijų.

[18] Kad nebūtų dubliuojamos priežiūros procedūros, Rumunija, kaip valstybė narė, kuriai taikoma ES ir TVF finansinės pagalbos programa, 2012 m. pagal makroekonominio disbalanso procedūrą nenagrinėjama. Todėl ji nebuvo įtraukta į įspėjimo mechanizmo ataskaitą ir nebuvo atliekama nuodugni jos apžvalga.

9a diagrama. **Švedija. Infliacijos kriterijus nuo 2006 m.**

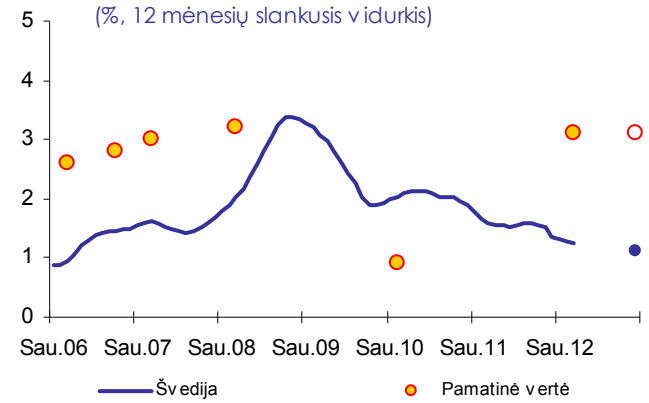

Pastaba. Taškai rodo prognozuojamą pamatinę vertę ir vidutinę dvylikos mėnesių infliaciją šalyje 2012 m. gruodžio mėn.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Švedijai netaikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito. Prieš pasaulinę finansų krizę Švedijos viešieji finansai buvo tvirti, o valdžios sektoriaus perteklius buvo 3,6 % 2007 m. ir 2,2 % 2008 m. 2009 m. trumpai susidarė 0,7 % balanso deficitas. Įsibėgėjant ekonomikos atsigavimui, 2010 m. balanso deficitą vėl pakeitė nedidelis – 0,3 % – perteklius, kuris toks išliko 2011 m. Remiantis prielaida, kad politika nesikeis, pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2012 m. bus 0,3 % valdžios sektoriaus balanso deficitas, kurį 2013 m. vėl turėtų pakeisti 0,1 % perteklius. 2011 m. bendrosios valstybės skolos santykis siekė 38,4 % BVP ir prognozuojama, kad jis toliau mažės iki 34,2 % BVP 2013 m.

Švedija atitinka viešųjų finansų kriterijų.

9b diagrama. **Švedija. Valstybės biudžeto balansas ir skola**

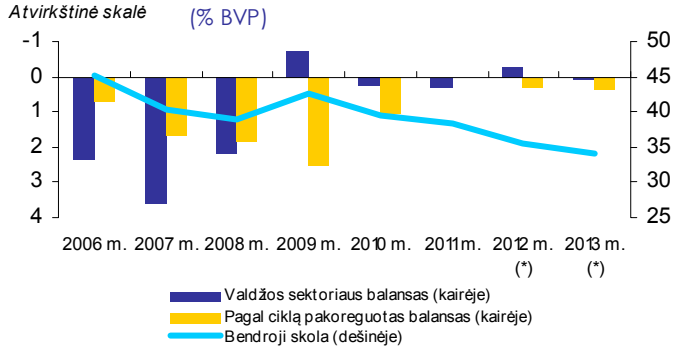

(*) Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Švedijos krona neįtraukta į VKM II. Švedija nuo XX a. 10-ojo dešimtmečio pradžios taiko lankstaus valiutos kurso režimą ir infliacijos valdymo režimą. 2008 m. finansų krizės įkarštyje kronos vertė smarkiai sumažėjo, nes investuotojai ėmė labiau vengti rizikos, tačiau krona greitai atgavo savo vertę. Nuo 2009 m. kovo mėn. iki 2011 m. vasario mėn. kronos vertė euro atžvilgiu padidėjo maždaug 20 %. Šiek tiek sumažėjusi pirmąjį 2011 m. pusmetį, kronos vertė iš esmės stabilizavosi ir 2011 m. pabaigoje sustiprėjo, nes tvirti Švedijos viešieji finansai užtikrino saugias investicijas į kroną. Per dvejų metų vertinimo laikotarpį kronos vertė euro atžvilgiu padidėjo 7,7 %.

Švedija neatitinka valiutos kurso kriterijaus.

Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Švedijoje vienerius metus iki 2012 m. kovo mėn. buvo 2,2 %, t. y. daug mažesnė už 5,8 % pamatinę vertę. Nuo įstojimo į ES 1995 m. vidutinės ilgalaikės palūkanų normos buvo mažesnės už pamatinę vertę. Pastaraisiais metais Švedijos ilgalaikės palūkanų normos beveik atitiko mažiausią ilgalaikį pajamingumą ES šalyse.

Švedija atitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijų.

Be to, išnagrinėti papildomi veiksniai, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius, taip pat prekių ir finansų rinkos integraciją. Švedijos išorės sąskaita dėl didelio grynojo prekių, o pastaruoju metu – ir paslaugų eksporto buvo perteklinė nuo XX a. 10-ojo dešimtmečio vidurio. Išorės sąskaitos perteklius padidėjo nuo maždaug 4 % BVP pirmaisiais XXI a. metais iki maždaug 7–8 % nuo 2004 m. Dėl tvirtų prekybos ir TUI ryšių Švedijos ekonomika yra labai integruota į ES ekonomiką. Atsižvelgiant į pasirinktus rodiklius, susijusius su verslo aplinka, Švedijos rezultatai yra daug geresni už euro zonos valstybių narių vidurkį, ypač dėl aukšto lygio technologijų įsisavinimo, inovacijų, interneto prieigos, aukštojo mokslo ir viešųjų bei privačiųjų institucijų kokybės. Šalies finansų sektoriaus integracija į ES finansų sektorių didelė, ypač stiprūs ryšiai su kitomis Šiaurės šalimis ir Baltijos valstybėmis. Švedijos finansų sektorius yra gerai išplėtotas – ir pagal dydį, ir pagal pažangumą, ir atitinka aukštesnį šalies ekonominės plėtros lygį. Tačiau pastaruosius keletą metų Švedijoje labai smarkiai išaugo būsto kainos, kurios tik neseniai pradėjo stabilizuotis. Remiantis 2012 m. vasario mėn. įspėjimo mechanizmo ataskaitos išvadomis, taikant makroekonominio disbalanso procedūrą buvo atlikta nuodugni Švedijos apžvalga.

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo ir atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus veiksnius, Komisija mano, kad Švedija neatitinka euro įvedimo sąlygų.